

RO

Vainio-Mattila Birgitta, Heikkonen
Lotta(MMM)

03.02.2022

Asia

Komission tiedonanto hiilen kestävästä kiertokuluista

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 15.12.2021 tiedonannon kestävästä hiilenkiertoista (*engl. Sustainable Carbon Cycles*) (COM(2021) 800 final). Tiedonantoon sisältyy neljä tausta-asiakirjaliitettä. Tiedonanto on osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa (European Green Deal (COM(2019) 640 final). Tiedonannon hiiliviljelyä (Carbon Farming) koskeva osuus on nostettu esille myös komission toukokuussa 2020 julkaisemassa Pellolta pöytään -strategiassa (COM (2020) 381 final), josta on annettu eduskunnalle E-kirje (E 83/2020 vp).

Komissio esitteli tiedonannon maatalous- ja kalastusneuvoston kokouksessa 17.1.2022. Sitä ennen komissio esitteli tiedonannon maatalouden erityiskomitean (MEK) kokouksessa 10.1.2022. MEK:n kokouksessa 31.1.2022 jäsenvaltiot keskustelivat vähähiilisestä maataloudesta uutena liiketoimintamallina sekä sen sertifiointikehyksen kriteereistä. Tiedonannosta keskustellaan epävirallisessa maatalousministereiden kokouksessa 6.-8.2.2022.

Neuvoston puheenjohtajavaltio Ranskan tarkoitus on, että tiedonannosta tehdään neuvoston päätelmät. Päätelmät olisi tarkoitus hyväksyä maatalous- ja kalastusneuvostossa 21.-22.3.2021. Ranska on kertonut, että päätelmissä keskitytään vain tiedonannon osuuksiin hiiliviljelystä ja siihen liittyvästä hiiliyksiköiden sertifioinnista.

Suomen kanta

Suomi suhtautuu myönteisesti komission tiedonantoon kestävästä hiilenkiertoista ja katsoo aloitteen tukevan tavoitetta vähentää EU:n fossiilisen energian päästöjä 95 % vuoteen 2050 mennessä, edesauttaa bio- ja kiertotalouden vaatimien prosessien luomista sekä edistää hiilen poistamista ilmakehästä.

Suomi kiinnittää huomiota siihen, että tiedonannossa ei ole selkeästi käsitelty vapaaehtoismarkkinoiden ja valtioiden velvoitteiden välistä suhdetta. Tähän liittyy monia periaatteellisia, oikeudellisia ja teknisiä kysymyksiä.

Komissio viittaa tiedonannossa EU-tason lainsäädäntötoimiin metsien tilan seurannasta, raportoinnista ja tietojen keruusta. Suomi tunnistaa tarpeen kehittää seurantaa, jotta hiilensidonta voidaan todentaa riittävällä tarkkuudella ja näin varmistaa toiminnan riittävä laatu. Tulee kuitenkin muistaa subsidiariteettiperiaate ja se, että metsäpolitiikka on kansallisessa päätösvallassa.

Suomi haluaa nostaa esille myös, että kestäviä hiilikiertoja toteutettaessa on huolehdittava, että hiiliviljelytoimet eivät aiheuta uhkaa ruokaturvalle, tai aiheuta hiilivuotoa.

Suomen näkemyksen mukaan kestävät hiilenkierrot osaltaan tukevat ja edistävät biotaloutta EU:ssa.

Suomi korostaa, että tiedonannon toimien toimeenpanossa on kiinnitettävä huomiota jäsenvaltioiden erilaisiin lähtötilanteisiin ja olosuhteisiin sekä kokonaiskestävyyteen huomioiden ympäristölliset, taloudelliset ja sosiaaliset näkökulmat sekä vaikutukset eri alueisiin.

Suomi haluaa nostaa esille, että kestävien hiilenkiertojen edistämisen tulee tapahtua teknologianeutraalisti.

Suomi korostaa, että kaikkien hiilidioksidivarastojen tapauksessa on sidonnan määrän lisäksi olennaista sen pysyvyys ja näin hiilensidonnalla aikaansaatu pitkän aikavälin nettotalteenotto.

Osa 1: Hiiliviljely (Carbon Farming)

Suomen näkemyksen mukaan tiedonannon hiiliviljelyä koskevan toimeenpanon tavoitteena tulee olla konkreettisten ja vaikuttavien kokonaisnielua vahvistavien tulosten aikaansaaminen EU:n laajuisilla politiikkatoimilla, jotka samalla vahvistavat tuotannon elinvoimaisuutta, maanomistajien tulotasoa sekä kestäviä mahdollisuuksia tarjota raaka-aineita markkinoille edistäen maa- ja metsätaloussympäristöjen hyvää tilaa ja monimuotoisuutta.

Suomella on hyviä kokemuksia yhteisen maatalouspolitiikan II pilarin pitkäaikaisista maatalouden ympäristötoimenpiteistä. Toimenpiteiden vaikutusmekanismi on toimiva ja laadullisesti toimilla on todennetusti vaikutusta sekä hiilen maaperään sitoutumiseen että maaperäpäästöjen vähentämiseen. Tutkimusta tarvitaan lisää, jotta pystytään määrittämään tarvittava toimen kesto, jolla saadaan tietyn suuruinen vaikutus, esimerkiksi säilytettyä maaperän hiili tai lisättyä sitä pysyvästi. Lisäksi niiden toteutusvolyyymi pitäisi olla paljon nykyistä laajempi, jotta saavutettaisiin merkittäviä kasvihuonekaasupäästövähennyksiä.

Suomi katsoo, että aloite tukee myös kansallisesti tehtäviä yhteisen maatalouspolitiikan ulkopuolisia toimia. Nämä kaikki toimet yhteenlaskettuna tavoitteellaan maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä 29 %:a vuoden 2019 tasosta vuoteen 2035 mennessä

Suomen näkemyksen mukaan kestävästä hiilenkierroista annettu tiedonanto ja sen toimenpiteistä saatavat kokemukset ja tarkentunut maaperätieto voivat osaltaan pohjustaa seuraavan rahoituskehyskauden yhteisen maatalouspolitiikan toimia.

Suomi yhtyy komission näkemykseen siitä, että hiiliviljelyn menestyksekkääksi kehittämiseksi ja pitkän aikavälin liiketoimintaedellytysten kehittämiseksi on olennaista standardisoida menetelmät ja säännöt, joilla mitataan, raportoidaan ja todennetaan (MRV) talteen otetut hiiliyksiköt. Tämä toteuttamiseksi tarvitaan vahvaa tietopohjaa ja lisää uutta tutkimusta, jossa myös viljelyteknologian vaikutus päästöihin ja sidontaan otetaan huomioon eri maalajeilla.

Suomen näkemyksen mukaan menetelmien ja sääntöjen tulee ottaa kustannustehokkaasti huomioon jo olemassa olevat menetelmät ja niiden kehittäminen. Suomi haluaa korostaa, että lähtökohtana tulee olla Hallitusten välisen ilmastomuutospaneelin (IPCC) laskentasäännöt ja niiden kansalliset tarkennukset.

Suomi haluaa nostaa myös esille, että luonnon ekosysteemien suuremman vaihtelun vuoksi biologisten nielujen määrittämiseen ja laskentaan liittyy enemmän epävarmuuksia kuin teknisten nielujen mittaamiseen.

Suomen näkemyksen mukaan tiedonannossa on hyvin nostettu esille rahoituslähteitä hiiliviljelyn kehittämiseen ja toimiin olemassa olevista rahoituslähteistä.

Osa 2: Hiilenkierto ja -sidonta teollisten ratkaisuiden avulla

Suomi suhtautuu myönteisesti tiedonannon esityksiin hiilidioksidin talteenotosta, hyödyntämisestä ja varastoinnista sekä seurantavaatimuksesta talteen otetun hiilidioksidin alkuperästä.

Suomen näkemyksen mukaan hiilidioksidin talteenottoon, hyödyntämiseen tai varastointiin liittyvät edistämistoimet tulee ensisijaisesti suunnata kannusteisiin, jotka kohdistuvat kestäviä hiilenkiertoja edistäviin ratkaisuihin. Suomi on erityisesti kiinnostunut bioenergian talteenottoon, varastointiin ja hyödyntämiseen (BECCUS) liittyvän teknologian kehittamisestä ja käyttöönotosta.

Suomi pitää kannatettavana EU:n tutkimus- ja kehittämisrahoituksen hyödyntämistä teollisten hiilenkierto- ja hiilensidontaratkaisuiden kehittämisessä. Lisäksi EU:n tulisi tarkastella muiden edistämistoimien käyttöä osana EU:n ilmasto- ja energialainsäädäntöä.

Suomi suhtautuu myönteisesti siihen, että edelleen kehitetään menetelmiä kestävästi tuotettujen puurakennustuotteiden ja muiden hiiltä varastoivien rakennusmateriaalien ilmastohyötyjen todentamiseksi.

Suomi suhtautuu myönteisesti hiilidioksidin geologista varastointia koskevan direktiivin (CCS- direktiivi) (2009/31/EY) ohjeistuksen päivittämiseen ja pitää tärkeänä, että työssä otetaan huomioon myös näkökohdat, jotka liittyvät hiilidioksidin (CO₂) siirtoon laivakuljetuksella sekä CO₂:n varastointiin maan rajojen ulkopuolella.

Osa 3: Hiilen poistoyksiköiden sertifiointiin liittyvä sääntelykehys

Suomi muodostaa tarkemman kannan hiilensidontaa koskevaan sääntelykehikkoon, kun komission ehdotus saadaan vuoden 2022 loppuun mennessä.

Suomi painottaa mahdollisen sääntelykehyksen yhteensopivuutta muun muassa päästökauppasääntelyn kanssa.

Pääasiallinen sisältö

Hallitusten välinen ilmastomuutospaneeli (IPCC) on raporteissaan tuonut useasti esille kiireisen tarpeen ilmastotoimenpiteille. Vastatakseen tähän tarpeeseen EU on ilmastolaissa (2021/1119/EU) asettanut tavoitteeksi ilmastoneutraaliuden vuoteen 2050 mennessä. Euroopan ilmastolaki edellyttää, että ihmisperäisten kasvihuonekaasujen päästöt ja poistumat ovat tasapainossa vuonna 2050 ja sen jälkeen poistumat ylittävät päästöt. EU on myös asettanut tavoitteen, että se on ilmastokestävä vuoteen 2050 mennessä eli, että se pystyy vastaamaan ilmastomuutoksen väistämättömiin vaikutuksiin.

Näiden kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseksi tulee luoda kestävät ja ilmastomuutokseen sopeutumisen mahdollistavat hiilenkierrot. Tähän päästään kolmella keskeisellä toimenpiteellä: vähentämällä voimakkaasti riippuvuutta fossiilisesta hiilestä; kierrättämällä hiiltä jätevirroista, kestävästä biomassalähteistä ja suoraan ilmakehästä; sekä poistamalla ilmakehän hiiltä biologisilla tai teknologisilla ratkaisuilla. Samalla on varmistettava, ettei biologiseen monimuotoisuuteen tai ekosysteemiin kohdistu kielteisiä vaikutuksia.

Kestävien hiilikiertojen luominen EU:n talouteen ja ekosysteemeihin on pitkän aikavälin pyrkimys, joka vaatii kuitenkin jo nyt koordinoituja toimia. Tiedonannossa keskitytään lyhyen aikavälin toimiin hiilenviljelyn tehostamiseksi liiketoimintamallina, joka kannustaa käytäntöihin luonnon ekosysteemeissä, jotka sitovat hiiltä ja uusiin teolliseen arvoketjuun liittyviin toimiin, jotka edistävät hiilen talteenottoa, kierrätystä, kuljetusta ja varastointia.

Sekä luonnon ekosysteemeillä että teollisilla ratkaisuilla tapahtuvan hiilensitomisen/poistamisen on täytettävä tiukat seuranta- ja raportointia ja todentamista koskevat vaatimukset, jotta niiden voidaan katsoa edistävän EU:n ilmasto- ja ympäristötavoitteita. Kaikki hiilidioksidin poistumat on niiden alkuperästä riippumatta laskettava läpinäkyvästi ja ottamalla huomioon kriteerit liittyen muun muassa varastoinnin kestoon, poiston pysyvyyteen, mittauksen epävarmuuteen tai hiilivuotoon, joka lisää kasvihuonekaasupäästöjä muualla.

Lisäksi tiedonannossa esitellään sääntelykehiksen luomista hiilen poiston sertifiomisiksi. Tiedonannon mukaan tulisi aloittaa myös pohdinta hiilenpoiston sisällyttämisestä EU:n sääntely- ja seurantakehykseen ottaen huomioon tieteellisesti vahvistetut menetelmät.

Hiiliviljely liiketoimintamallina terveemmille ekosysteemeille

Komissio määrittelee hiiliviljelyn (Carbon Farming) seuraavasti: hiiliviljely on vihreä liiketoimintamalli, joka palkitsee maankäyttösektorin toimijoita parempien maanhoidokäytäntöjen käyttöönottamisesta, mikä johtaa hiilen sitomiseen elävään biomassaan, kuolleeseen orgaaniseen ainekseen ja maaperään lisäämällä hiilen talteenottoa ja/tai vähentämällä hiilen vapautumista ilmakehään. Tämän tulee tapahtua kunnioittamalla luonnon monimuotoisuutta ja yleisesti luontopääomaa kunnioittavia periaatteita noudattaen.

Hiiliviljelyä koskevat taloudelliset kannustimet voivat tulla julkisista tai yksityisistä rahoituslähteistä ja ne voivat palkita maanomistajia joko ilmakehän hiilen varastointia lisäävistä hoitokäytännöistä tai todellisesti sitoutuneen hiilen määrästä.

Tarjontapuolella hiiliviljely-yksiköt voivat tulla ”lisätuotteeksi” maanomistajille, jotka voivat myydä niitä yhdessä perinteisten tuotteidensa kuten ruoka tai biomassayhteydessä. Kysyntäpuolella yksiköiden ostajat ovat tyypillisesti tahoja, jotka haluavat antaa rahallisen panoksen ilmastotoimien lisäämiseen kompensoidakseen sellaisia päästöjä, joita ei ole mahdollista välttää. Ilmastoneutraaliuden tavoittelun painopiste tulee olla päästöjen vähentämisessä ja toiminnan tulee keskittyä tähän. Hiiliviljely-yksiköiden käyttö voi olla päästöjen vähentämistä täydentävää toimintaa tietyissä tilanteissa.

Hiiliviljelyn toimenpiteinä tiedonannossa nostetaan esille muun muassa metsitys- ja uudelleenmetsitystoimenpiteet, jotka kunnioittavat monimuotoisuuden ekologisia periaatteita ja edistävät ilmastomuutokseen sopeutumista; peltometsäviljely, kerääjä- ja maanpeitekasvien käyttö, maan muokkauksen vähentäminen, viljelysmaan kohdennettu muuttaminen kesannoksi ja pysyviksi nurmiksi sekä turvemaiden ja kosteikoiden ennallistaminen.

Hiiliviljelyllä nähdään olevan yhteyksiä EU:n monen muun politiikan toimenpanossa, joita ovat esimerkiksi metsästrategia vuoteen 2030, ilmastomuutokseen sopeutumisstrategia, biotalousstrategia, biodiversiteettistrategia 2030, yhteinen maatalouspolitiikka, metaanistrategia ja maaperästrategia.

Hiiliviljelyn edistymisen esteinä tiedonannossa ollaan nostettu esille:

- taloudellinen taakka, joka johtuu hiiliviljelyn käytäntöjen toimeenpanon kustannuksista ja epävarmuus niiden tulomahdollisuuksista;
- epävarmuus tai kansalaisten ja eri toimijoiden luottamuksen puute vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden standardien luotettavuuteen sekä ympäristöintegriteettiin, toimien lisäisyyteen tai pysyvyyteen;
- luotettavien seuranta-, raportointi- ja todentamisjärjestelmien saatavuus, monimutkaisuus tai korkeat kustannukset;
- riittämättömät koulutus- ja neuvontapalvelut.

Tiedonannossa pyritään esittämään ratkaisuja näihin esteisiin. Lisäksi komissio on alkuvuodesta 2021 julkaissut maankäyttäjille ja -omistajille suunnatun teknisen oppaan hiiliviljelystä.

Julkisista hiiliviljelyn rahoitusmahdollisuuksista komissio nostaa esille EU:n yhteisen maatalouspolitiikan, LIFE -ohjelman (ainoa yksinomaan ympäristölle, luonnonsuojeluun ja ilmastotoimiin kohdistuva EU-rahoitus), koheesiopolitiikan ja valtiontuet.

Tiedonannossa komissio nostaa myös esille, että hiiliviljelyllä voidaan tukea vuodelle 2030 ehdotetun ilmastotavoitteen, 310 milj. t CO₂-ekv. nettopoiston saavuttamista maankäyttösektorilla (LULUCF). Komission mukaan tämän toteutumiseksi jokaisella maanomistajalla olisi oltava pääsy todennettuihin päästö- ja poistumatietoihin vuoteen 2028 mennessä, jotta hiiliviljely voidaan ottaa laajalti käyttöön. Komission näkemyksen mukaan hiilenviljelyaloitteiden pitäisi osaltaan lisätä 42 milj. t CO₂-ekv maankäyttösektorin nielua, joka vaaditaan 310 milj. t CO₂-ekv nettopoistotavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä.

Tiedonannossa komissio nostaa esille, että hiiliviljelyn menestyksekkääksi kehittämiseksi ja pitkän aikavälin liiketoimintanäkymien luomiseksi on sidonnan määrän lisäksi olennaista sen pysyvyys ja näin hiilensidonnalla aikaansaatua nettotalteenotto. Tämän toteutumiseksi tarvitaan standardisoidut menetelmät ja säännöt, joilla seurataan, raportoidaan ja varmennetaan (MRV) hiilen sidonta ja vapautuminen sekä kasvillisuudessa että maaperässä.

Hiiliviljelyn edistämiseksi vuoteen 2030 komissio perustaa hiiliviljelyä käsittelevän asiantuntijaryhmän, jossa jäsenvaltioiden viranomaiset ja sidosryhmät voivat jakaa kokemuksiaan hiiliviljelyn parhaiden käytäntöjen määrittämiseksi sekä tehokkaasta seurannasta, raportoinnista ja todentamisesta. Lisäksi asiantuntijaryhmä auttaisi komissiota luomaan yhteyden hiiliviljelyn sekä olemassa olevien ja ehdotettujen ilmastosääntelykeinojen välille.

Komission tavoitteena on myös antaa ohjausta ja valtavirtaistaa hiiliviljelyyn liittyvä rahoitus useimpiin asiaankuuluviin EU:n politiikkoihin ja niihin liittyviin välineisiin (kuten EU:n yhteinen maatalouspolitiikka, LIFE - ohjelma, koheesiorahastot) asiaan liittyvien täytäntöönpanohaasteiden ratkaisemiseksi. Komissio tulee myös tukemaan tutkimusyhteisön ja keskeisten sidosryhmien koordinoitua hiiliviljelyn käytäntöjen kehittämisessä, testaamisessa ja demonstroinnissa Horisontti Eurooppa klusterien 5 ja 6 kautta. Maatalousmaan omistajille tarjotaan digitaalinen hiilinäavigaattorimalli ja ohjeet yhteisistä tavoista laskea kasvihuonekaasupäästöjä ja –poistumia. Komissio aikoo tehdä tutkimuksen, jossa arvioidaan mahdollisuuksia soveltaa saastuttaja maksaa -periaatetta maataloustoiminnan päästöihin. Komission suunnitelmissa on myös perustaa eurooppalaisen ilmastopimuksen (European Climate Pact) sosiaaliseen foorumiin hiiliviljelyryhmä, joka kokoaa maanomistajat yhteen kannustaakseen heitä ryhtymään ilmastopimuksen lähettiläiksi ja toiminnan kokemusten vaihtoon. Lisäksi luodaan eläviä laboratorioita (living labs), jotka testaavat ja demonstroivat hiiliviljelyn käytäntöjä eri puolilla Eurooppaa Euroopan maaperäsopimuksen (”A Soil Deal for Europe”; sopimus, missä luodaan 100 elävää koealuetta ja esimerkkitapausta johtamaan maaperän tervehdyttämistä vuoteen 2030 mennessä) puitteissa. Kaiken edellä mainitun lisäksi komission suunnitelmissa on edistää ja pilotoida sinisen hiilen viljelykäytäntöjä joidenkin Horisontti Eurooppa- ohjelman ”Terveet meret, rannikko- ja sisävedet”- mission (Restore our Ocean and Waters) toimien kautta.

Hiilenkierto ja sidonta teollisten ratkaisuiden avulla

Hiilidioksidin talteenotto, -käyttö ja varastointiratkaisuiden (ml. hiilidioksidin talteenotto, käyttö ja varastointi (CCUS), bioenergian hiilidioksidin talteenotto ja varastointi (BECCS), ilmankehän hiilidioksidin suora talteenotto (DAC)) käyttöönottoon liittyvää rahoitusta on jatkossakin tarjolla muun muassa EU:n Innovaatorahaston ja Horisontti Eurooppa-tutkimusohjelman kautta. Markkinoita luodaan lainsäädännön avulla esimerkiksi asettamalla sähköpolttoaineiden erillistavoitteet ja täsmentämällä päästökauppasääntelyä.

EU-tasolla tarvitaan tehokas järjestelmä, jolla voidaan seurata talteen otetun, siirretyn, hyötykäytetyn, varastoidun ja mahdollisesti uudelleen ilmakehään päästetyn hiilidioksidin alkuperää (fossiilinen, bio- tai ilmaperäinen). Tämä tekee mahdolliseksi erottaa toisistaan teolliset ratkaisut, jotka poistavat hiilidioksidia ilmakehästä pysyvästi, varastoivat sitä lyhyemmän aikaa tai joilla ei ole nettovaikutusta ilmakehän hiilidioksidipitoisuuteen.

Hiilidioksidin pysyvällä geologisella varastoinnilla voidaan poistaa hiilidioksidia ilmakehästä, jos hiilidioksidi on otettu talteen ilmasta (DACCS) tai bioperäisen hiilen käytöstä (BECCS).

Hiilidioksidin siirto- ja varastointikapasiteetin riittävydestä voi muodostua pullonkaula pitkien luvitusprosessien ja epävarmuustekijöiden vuoksi. Kaikilla jäsenvaltioilla ei ole sopivia varastointipaikkoja, joten on tarve kehittää yhteisiä ja avoimia rajat ylittäviä ratkaisuja, jotka alentaisivat siirron ja varastoinnin kustannuksia ja tarjoaisivat erilaisia vaihtoehtoja.

Tiedonannossa viitataan Puhdas Planeetta kaikille tiedonantoon (COM (2018) 773 final), jossa tunnustetaan biotalouden rooli ilmastoneutraaliteetin saavuttamisessa korvaamalla runsaspäästöisiä tuotteita ja polttoaineita. Biotalouden tuotteiden hillintäpotentiaali voidaan optimoida materiaalikäytön kasvattamisella ottaen huomioon ns. kaskadikäytön periaatteet ja samalla varmistaen hiilensidonnan sekä luonnonmonimuotoisuuden säilyttäminen ja parantaminen. Erityisesti korostetaan biotalouden merkitystä rakennussektorin päästöjen vähentämisessä ja hiilen sitomisessa mainiten esimerkiksi uudet pitkäikäiset rakennussektorin tuotteet, joita voidaan biotaloudessa kehittää.

Tiedonannossa esitetään tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla pohjustetaan teollisten ratkaisujen edistämistä:

Tavoitteet hiilenkierrolle teollisten ratkaisuiden avulla

- Vuoteen 2028 mennessä jokainen talteen otettu, kuljetettu, käytetty tai varastoitu hiilidioksidimäärä tulee mitata ja raportoida alkuperän: fossiilinen, biogeeninen tai ilmasta talteen otettu, mukaan.
- Vähintään 20 % kemikaaleissa ja muovituotteissa käytetystä hiilestä tulisi olla fossiilittomista lähteistä vuoteen 2030 mennessä, huomioiden biodiversiteetti- ja kiertotaloustavoitteet sekä tuleva bioperäisiä, biohajoavia ja kompostoitavia muoveja koskeva politiikkakehys
- 5 Mt hiilidioksidia tulisi vuosittain poistaa ilmakehästä ja säilyttää pysyvästi edelläkävijähankkeiden avulla 2030 mennessä

Toimenpiteet liittyen hiilidioksidin talteenottoon, hyödyntämiseen ja varastointiin (CCUS)

- kehittää menetelmä määrittämään ilmastohyöty puuperäisistä rakennustuotteista ja muista rakennusmateriaaleista, jotka voivat toimia hiilivarastoina
- kehittää integroitu menetelmä biotalouden EU-tason ja kansallisten politiikkatoimien maankäyttövaikutusten arvioimiseksi sekä teknisen tuen tarjoamiseksi jäsenvaltioille
- rahoittaa teollisten hiilidioksidin poistoratkaisu EU:n Innovaatorahastosta ja Horisontti Eurooppa-tutkimusohjelmasta
- käynnistää selvitys hiilioksidin kuljetusverkostosta
- päivittää vuonna 2011 laaditut CCS-direktiivin ohjeistukset (riskien hallinta, tarkkailu ja rahoitus)
- järjestää vuosittain CCUS- keskustelutilaisuus

Hiilen poistoyksiköiden sertifiointiin liittyvä sääntelykehys

Jotta vuoden 2050 tavoite hiilineutraalisuudesta voi toteutua, jokaista hiilidioksidin päästötonnia kohden tulee ilmakehästä poistaa hiilidioksiditonni. Tätä varten komissio esittää lainsäädäntöehdotukseen perustuvaa sääntelykehystä hiilensidonnan

sertifioinniksi vuoden 2030 jälkeiselle ajalle. Kehyksen tulee sisältää selkeä ja luotettava hiilensidonnan määritelmä, joka takaa myös ympäristöintegriteetin. Sertifiointimekanismi tulisi ensin keskittymään EU:n alueella toteutettaviin ratkaisuihin poistaa hiilidioksidia ilmakehästä taaten varaston pitkäjänteisyyden, mittauksen laadun sekä välttämällä päästöriskin ja hiilivuodon EU:n ulkopuolelle. EU:n ulkopuolisia poistoja käsiteltäisiin vasta kun unionin sisäinen järjestelmä on kunnossa.

Sertifiointikehikon kehittämisellä tulee varmistaa, että tunnistetut ratkaisut todella poistavat hiiltä ilmakehästä kestävästi. Tarvitaan luotettavaa tarkkailua, raportointia ja todentamista tämän varmistamiseksi sekä petosten ja virheiden riskien minimoimiseksi. Näin ollen sertifiointi tulisi toimimaan perustana markkinapohjaisille hiilensidontaratkaisuille.

Komission mukaan haasteita sertifiointiin aiheuttavat tekniset asiat. Poistettu hiilidioksidi voi vapautua takaisin ilmakehään. Lisäksi mittauksissa on vaikeuksia, jotka aiheuttavat epävarmuutta arvioihin. Lisäksi olemassa olevat hiiliviljelysertifikaatit ottavat vaihtelevalla tavalla huomioon hiilenpoistot verrattuna nykyiseen maankäyttöön tai toimien yhteisvaikutukset monimuotoisuuteen. Vapaaehtoisten markkinoiden laajentumisen esteenä on komission mukaan standardisoinnin puute. Laskenta- ja sertifiointisääntöjen tuleekin asettaa tieteellisesti luotettavat vaatimukset ja varmistaa ympäristöintegriteetti sekä ehkäistä negatiiviset vaikutukset monimuotoisuudelle ja ekosysteemeille. Uskottavuus riippuu myös toimeenpanosta. Hallintomallille esitetään erilaisia vaihtoehtoja ja todetaan tarpeelliseksi pitää hallinnolliset kustannukset kohtuullisina mm. digitaalisia ratkaisuja hyödyntämällä.

Komissio odottaa hiilensidonnan laajentuvan tulevana vuosina niin maankäytössä kuin teollisuudessa. Tätä tukee kehitys seurannassa, raportoinnissa ja todentamisessa. Sääntelykehys voi parantaa myös yritysten raportointia koskien ilmastotavoitteita sekä kestävien tuotteiden lainsäädäntöaloitetta edistämällä hiilensidontaa pitkäkestoissa tuotteissa.

Glasgow'n osapuolikokouksessa loppuvuodesta 2021 sovittiin vakaan ja laajan kansainvälisen hiilimarkkinalaskentakemien perustamisesta artiklan 6 alle. Luomalla lainsäädäntöön perustuvan hiilensidontasertifikaatin, EU olisi tämän kehityksen kärjessä.

Komissio on aloittanut valmistelun hiilensidonnan liittämiseksi EU:n ilmastoarkkitehtuuriin. Tähän johtavia toimenpiteitä ovat

- Tiedonsaantipyyntö (Call for Evidence) komission hiilensidontaosaamisen kasvattamiseksi sekä laskennan ja sertifiointin avainkohtien selvittämiseksi (vuoden 2022 alkupuolella),
- Konferenssi kestävästä hiilenkierroista ja tulossa olevasta lainsäädäntöehdotuksesta hiilensidonnan sertifiointista (vuoden 2022 alkupuolella),
- Ehdotus hiilensidonnan laskennasta ja sertifiointista (vuoden 2022 lopulla),
- EU:n standardin luominen kasvihuonekaasupäästöjen ja hiilipoistumien seurantaan, raportointiin ja todentamiseen maa- ja metsätilatasolla kuten myös fossiilisen, biogeenisen tai ilmakehän hiilidioksidin talteenottoon kuljetukseen, prosessointiin, varastointiin ja mahdollisesti ilmakehään takaisin päästämiseen vuosittain,
- Säännöllinen vuorovaikutus muiden toimivaltaisten tahojen kesken hiilen sidonnan laskemisesta ja sertifiointista.

Kyseessä on tiedonanto, joka ei ole oikeudellisesti sitova.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa asiasta on vastuussa ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunta (ENVI).

Kansallinen valmistelu

E-kirje on ollut kirjallisessa käsittelyssä maatalous- ja elintarvikejaostossa (EU18), metsäjaostossa (EU14), ympäristöjaostossa (EU23) ja energia- ja Euratom -jaostossa (EU21) 27.-31.1.2022.

EU-ministerivaliokunta 4.2.2022

Eduskuntakäsittely

MMM:n kirje 4.2.2022 (E-kirje).

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Kyseessä on komission tiedonanto, joka ei ole oikeudellisesti sitova.

Taloudelliset vaikutukset

Kyseessä on komission tiedonanto, johon ei liity suoraan taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Komission kestäviä hiilenkiertoja koskeva tiedonanto koskee myös seuraavia komission aloitteita ja ehdotuksia, joista on laadittu seuraavat U-kirjelmät ja E-kirjeet: Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (E 61/2020 vp), yhteisen maatalouspolitiikan uudistus (U 73/2018 vp, UJ 5/2019 vp ja UJ 4/2020 vp), Pellolta pöytään- strategia (E 83/2020 vp), LULUCF- asetusehdotus (U 49/2021 vp), metsästrategia (E 106/2021 vp), metsäkatoa koskeva asetusehdotus (U- kirjelmä valmisteilla), uusiutuvan energian direktiivi (U59/2021 vp) ja biodiversiteettistrategia (E 84/2020 vp).

Asiakirjat

Komission tiedonanto COM(2021) 800 final.

Komission työasiakirjat SWD(2021) 450 final ja SWD(2021) 451 final.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Birgitta Vainio-Mattila, MMM/RO/MARY, puh. 0295 162 346,
birgitta.vainio-mattila@gov.fi

Johtava asiantuntija Lotta Heikkonen, MMM/LVO/LUVE, puh. 0 295 162 074,
lotta.heikkonen@gov.fi

Johtava asiantuntija Juho Korteniemi, TEM, puh. 0295 047 054,
juho.korteniemi@gov.fi

Neuvotteleva virkamies Tuomo Kalliokoski YM, puh. 0295 250 053,
tuomo.kalliokoski@gov.fi

Erityisasiantuntija Hanne Siikavirta YM, puh. 0295 250 049, hanne.siikavirta@gov.fi

EUTORI-tunnus

EU/2021/1424

Liitteet**Viite**

Asiasanat	hiilidioksidi, ilmastonmuutos, jaosto energia ja euratom (EU 21), jaosto maatalous- ja elintarvike (EU 18), jaosto metsä (EU 14), jaosto ympäristö (EU 23), maatalouden erityiskomitea, maatalous, maatalous- ja kalastusneuvosto, metsät, biotalous
Hoitaa	MMM, TEM, UM, YM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, LVM, OKM, OM, PLM, RUOKA, SM, STM, TULLI, VM, VNK, VTV
